

Herman Finkers

legt met nieuw arrangement

Door Ingrid Bosman
Fotografie: Margreet Vloon

rijkdom Sint Jorismis bloot

Na een periode waarin hij zich in beeld en geluid stevig roerde, vormde de beslotenheid van zijn muziekkelder een weldaad. Het herschrijven van zijn huwelijksmis was voor Herman Finkers een even weerbarstig als dankbaar karwei. De Sint Jorismis 2.0 weerspiegelt ook 'Finkers 2.0': kwetsbaarder en fijnzinniger. "Ik vind het mooi dat de tijd de kans heeft gehad mee te componeren."

Marilyn Monroe trekt op de muismat een verleidelijke blik. Herman Finkers geeft haar een aai over de bol en het Gloria uit de Sint Jorismis vult de ruimte. Dat wil zeggen: in de oude versie. Zwaar van bombast, dichtgetimmerd met behalve orgel ook nog trompet, klokkenspel, harp en hobo. De componist kijkt peinzend naar de beelden van het kerkconcert op het beeldscherm en zegt: "Tja, ook niet verkeerd, maar ik vind het nu toch veel te veel." Dan veegt hij met een muisklik de nieuwe partituur tevoorschijn. Ondanks het ingeblikte geluid van de computer is het verschil glashelder. Het klavecimbel danst zelfbewust maar delicaat tegen de violen in. "Het is bijna het tegenovergestelde", stelt Finkers vast, en het klinkt alsof het hem nog steeds een beetje verbaast. "Fijnzinniger en toch rijker."

Vrij primitief

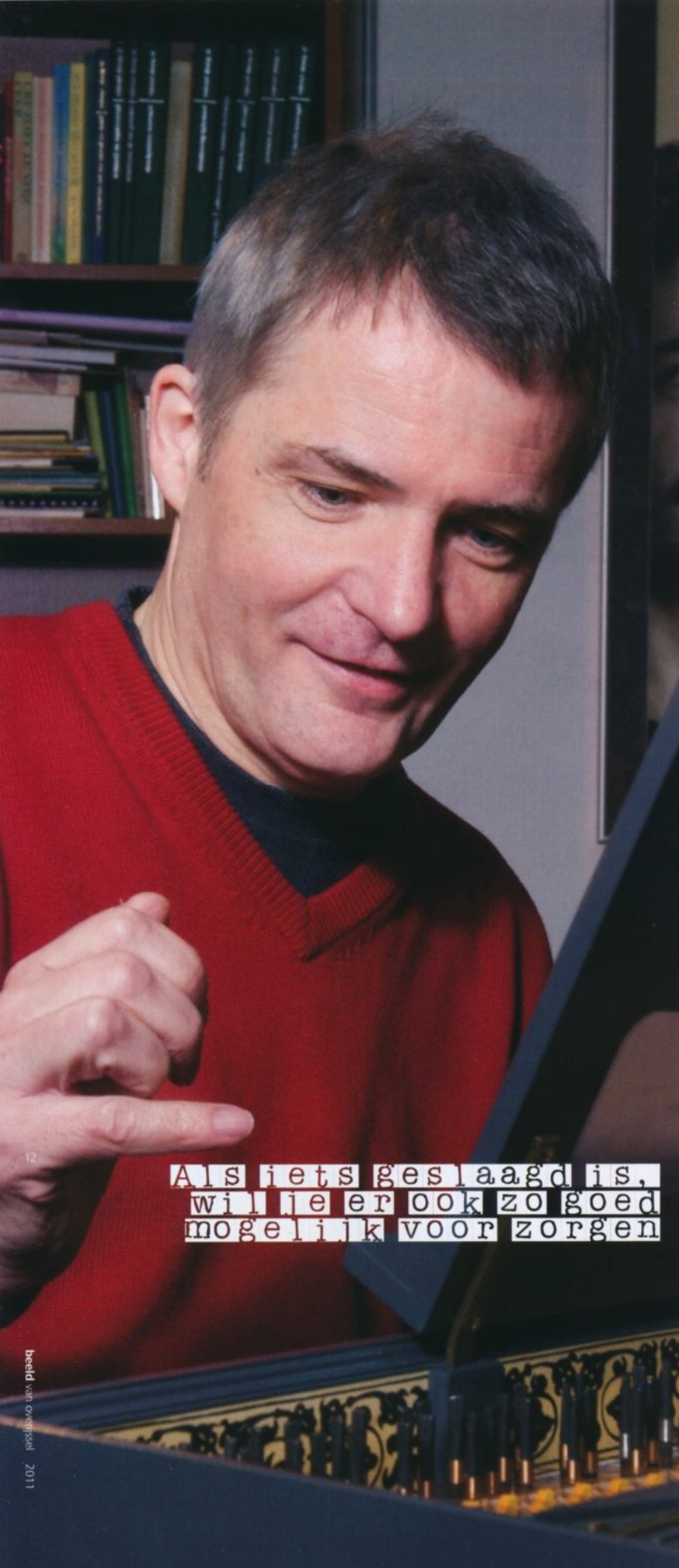
Na 21 jaar heeft Herman Finkers zich zijn Sint Jorismis alsnog eigen gemaakt. Hij schreef de eerste versie destijds voor orgel en koor, ter gelegenheid van zijn huwelijk. "Op zich vind ik 'm nog steeds heel geslaagd, al is het dan vrij primitief geschreven. Zoals dirigent Gabriele Bellini destijds zei: 'Him no care about the rules,

but it is very honoust'. Ik heb alleen maar zes jaar pianoles gehad. Melodius vind ik het wel sterk, maar er waren passages waarbij ik steeds dacht: hier moeten we even doorheen." De mis, genoemd naar de patroonheilige van zijn geboortestad Almelo en de kerk waarin hij trouwde, werd later op zijn verzoek én aanwijzingen bewerkt voor (groot) orkest. Finkers, laconiek: "Ik heb véél te veel aanwijzingen gegeven. Het is er onevenwichtig door geworden. Dat lag niet aan de arrangeur, maar aan mij."

Tokkelen op de klavecimbel

Toch bleef het werk uitgevoerd worden, vaak door amateurs. Nu is er de nieuwe, qua bezetting en arrangement veel intiemere instrumentatie voor strijkkwintet, klavecimbel en een vierstemmig koor van acht zangers. Alleen het aambeeld in het Credo is gebleven, tot klinken te brengen door een zanger of desnoods de dirigent. "Dan hoeft daar niet apart een percussionist voor op te draven." Finkers schafte speciaal voor deze bewerking een klavecimbel aan. "Je kunt het zo mooi laten tokkelen", verklaart hij die keuze, en geeft een korte demonstratie. "Soms is het net een gitaar."

Ik knap
erg op
van mijn
eigen mis

Als iets geslaagd is,
wil je er ook zo goed
mogelijk voor zorgen

Hij wilde het arrangement per se zelf uitvoeren, wat nogal een ambitie is voor iemand zonder muziektheoretische opleiding. Hij kreeg steun van een bevriend musicus, Jan Wilbers, docent harmonieleer. "Mchtig interessant. Dat had ik wel willen studeren. Ik wilde van hem weten wat er fout was en dat dan zelf herschrijven. Dát het vol fouten zat, wist ik wel. Maar het is net als een mooi verhaal met stijl- en spelfouten: dat blijft een mooi verhaal. "De mis is er alleen maar mooier op geworden, vindt hij. "Dit is wel zoals ik het voel."

Controle kwijt

In de woonkeuken van de Beuningse boerderij zet Herman Finkers nog maar een keer de kopjes onder de koffiemachine. Onder het raam, met in de vensterbank een rijtje boeken - een bundel van Hans Dorrestijn, een vogelgids - scharrelen een haan en twee hennetjes, donkerbruin in de glanzende veren. Het is geen kwestie van controle, reageert Finkers aan de keukentafel, dat hij de mis zelf onder handen wilde nemen nadat hem het eervolle bericht had bereikt dat Consensus Vocalis Twente en het Valerius Ensemble onder leiding van Klaas Stok een concertreeks wilden doen. "Als iets geslaagd is wil je er goed voor zorgen. Je wilt het zo mooi mogelijk maken, dat lijkt me logisch. Je raakt de controle juist kwijt, doordat je je er helemaal in verliest."

Verdwijnen in de muziekkelder

Het bevalt hem wel, zo in muziek te verdwijnen. Net als bij de cd-opnames voor 'Liever dan geluk', met liedjes uit zijn laatste theaterprogramma, al verkeerde hij toen in het stimulerende gezelschap van onder meer Daniël Lohues. "Maar daarna kwamen de

Het is toch algemeen bekend dat Onze Lieve Heer uit Almelo komt

videoclips die we voor de dvd hebben gemaakt, en vervolgens alle media-aandacht." Deels gold die belangstelling ook Finkers' bemoeienis met de politieke discussie rond de luchthaven Twente. Hij zette zijn bekendheid in om van 'De Wereld Draait Door' tot 'Zembla' en 'Pauw en Witteman' te pleiten voor het plan van de stichting Alternatieven Vliegveld Twente, maar kijkt nu terug op een verloren zaak. Met bitterheid, want voor feiten en argumenten was volgens hem geen ruimte: "Ik begrijp nu waar de afkeer van politiek vandaan komt." Des te meer geniet hij na het intensieve beroep op zijn extravertie van de afzondering in zijn muziekkelder. "Het is heerlijk om daar alleen maar met nootjes bezig te zijn."

Tijd componeert mee

De Sint Jorismis klinkt anders, doordat de componist Finkers anders is gaan klinken. Zoals ook de cabaretier Finkers dat deed in zijn laatste theateervoorstelling 'Na de pauze' - beschouwerder dan ooit. Zelf zegt hij: "Ik vind het mooi dat de tijd de kans heeft gehad mee te componeren". In één opzicht is de mis niet met hem mee gegroeid en daar is Finkers bepaald niet rouwig om. "Die muziek straalt naïviteit uit. Ze is uit onschuld geboren. Dat kan niet anders, als je gaat trouwen." Hij zwijgt een ogenblik. "We hadden het net over de politiek, dan kun je zo'n zwart gevoel in je hoofd krijgen. Op zulke momenten knap ik ook erg op van mijn eigen mis."

Twentse ziel en mentaliteit

Zoals ook het Twents heilzaam blijft. Herman Finkers hoopt deze zomer een Twentse audiotour voor Museum TwentseWelle in Enschede te voltooien. De Twentse vertaling die

hij eerder maakte van de bestaande tekst, ingesproken door Astrid Joosten, voldeed niet aan zijn eigen kwaliteitsnorm. "Zo letterlijk vertaald vond ik er niks aan. Ik wil doen alsof ik met een goede bekende door het museum loop. *Ik mut oe noe toch eavn wat loaten zeen!* Ik vind dat ook Hollanders - en daarmee bedoel ik alle niet-oosterlingen - geprikkeld moeten worden om te horen hoe het Twents echt klinkt. Want de ziel en mentaliteit van een streek hoor je het sterkst terug in de taal." Dus zegt hij 'mangs' en niet 'soms'. "Wie het niet kan volgen kan altijd nog weer overschakelen naar Astrid Joosten."

Culturele horizon

Finkers is zelf geregeld te vinden in TwentseWelle. Dat hij op zijn boerderij een teruggetrokken bestaan zou leiden is sowieso een misvatting. Al evenmin houdt zijn culturele horizon op bij de IJssel. Hij bezoekt locatietheater tijdens het Dinkeldalfestival in zijn achtertuin, ziet Wagners Ring in Enschede maar evengoed een kerkconcert in Gildehaus of "een heel mooie flamenco-opera met trompettist Eric Vloeimans in de Kleine Komedie in Amsterdam. We gaan voor iets moois desnoods naar Maastricht. Ik zie best veel, ook film en cabaret, maar het is mijn vrouw die het allemaal regelt."

Hij keert tot de zomer notabene zelf nog weer heel even terug in het theater. Als de stem van God, in de musical Spamalot, eerder een hit van Monthly Pyton. "John Cleese deed het in de Engelse versie, dus ik ben wel vereerd. Maar ik wilde het alleen doen met een Almeloos accent, want het is immers algemeen bekend dat Onze Lieve Heer uit Almelo komt. Een minuut, meer is het niet. Ik ben God, maar wel in een bijrol."

Kom naar Finkers & Wilmink

'Finkers & Wilmink' door Consensus Vocalis en het Valerius Ensemble onder leiding van Klaas Stok. Behalve de Sint Jorismis 2.0 van Herman Finkers wordt het Stabat Mater van Pergolesi uitgevoerd in de vertaling van Willem Wilmink.

Nog te zien: 28 mei Loppersum, 4 juni Zwolle, 5 juni Enschede.

Info: www.nederlandsekooracademie.nl

www.valeriusensemble.nl

www.hermanfinkers.nl

Wie het Twents niet kan volgen, kan altijd
weer overschakelen naar Astrid Joosten